

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § i lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m. samt lag om fortsatt tillämpning av nyssnämnda lag.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Jacob Larsson, Knut Larsson, Alexanderson, von Sydow, Hult, Hammarström, Lyckholm, Forssman, Pettersson i Bjälbo, Persson i Norrköping, Pettersson i Södertälje, friherre Palmstierna, Röing, Källman* och Lithander.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 23 februari 1917 dagtecknad proposition, nr 55, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

1:o) Lag

om ändrad lydelse av 2 § i lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

Härigenom förordnas, att 2 § i lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m. skall erhålla följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 7 saml. 2 avd. 1 häft. (Nr 1.) 1

2 §.

Handlar någon i strid mot av honom avgiven utfästelse, vartill tillstånd meddelats efter ty i 1 § sägs, straffes med böter från och med tio till och med tiotusen kronor eller fängelse från och med en månad till och med ett år. Samma lag vare, där någon, som genom utfästelse, varom här förmåles, förbundet sig att icke utföra vara till utlandet eller visst främmande land, gör försök att i strid mot utfästelsen utföra varan.

Har gärningsmannen eller annan, för vilkens räkning sådan åtgärd vidtagits, därav haft vinst, vare skyldig utgiva det belopp, vartill vinsten högst kan skattas; dock att denna påföljd icke ådömes den, som genom samma handling gjort sig förfallen till straff för olovlig varuutförsel eller försök därtill och, enligt vad därom är stadgat, förverkat varan eller dess värde.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

samt

2:o) Lag

om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m., sådan denna lag gäller till och med den 31 mars 1917, skall äga fortsatt tillämpning till och med den 30 april 1918. Av Konungen jämlikt sagda lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen sägs, skall vad där är stadgat fortfara att gälla även efter sist berörda dag.

Efter överenskommelse mellan lag- och bevillningsutskotten har propositionen hänskjutits till behandling av sammansatt bevillnings- och lagutskott.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till propositionen.

Redan vid den tid, då utskottet begynte handläggningen av detta ärende, hade samtliga medlemmar av det statsråd, på vars tillskyndan förevarande kungl. proposition förelagts riksdagen, ansökt om avsked från sina ämbeten. Härtill kommer att denna situation inträtt på en tidpunkt, då vissa frågor av synnerlig betydelse för läggningen under närmast följande tid av vår handelspolitik alltjämt äro svävande, och att det vid sådant förhållande är förenat med alldeles särskilda svårigheter att överblicka de möjliga verkningarna av utformningen i olika punkter av vår krigshandelslagstiftning.

Det hade därför, enligt utskottets uppfattning, varit särdeles önskligt att dess slutliga behandling av ärendet kunnat anstå till dess ministerkrisen blivit löst och bättre klarhet i nyss antydda avseende stått att vinna. Då emellertid nu gällande lags giltighetstid utgår redan den 31 mars och olägenheter skulle kunna följa, därest denna lag då fölle bort utan att ersättas med en ny, har ett dylikt uppskov icke kunnat äga rum. I detta sakens läge har utskottet ansett sig göra bästa möjliga rättvisa åt samtliga sig företeende hänsyn och omständigheter genom att, utan att utskottet i anledning av förevarande proposition ingår i vidare sakprövning än här nedan omförmäles, föreslå riksdagen att under nuvarande förhållanden medgiva en fortsatt tillämpning av nu gällande lag allenast för tiden till och med den 15 instundande maj, i förväntan att erforderlig lagreglering för senare tid av förhållandena på området ifråga framdeles bliver föremål för Kungl. Maj:ts vidare övervägande och förslag.

Den kungl. propositionen innefattar emellertid jämväl förslag till den ändring i nu gällande lags 2 §, att icke blott handling i strid mot avgiven lovlig utfästelse av den i 1 § angivna art, utan jämväl försök till sådan handling skall vara underkastad påföljd av straff och förverkande av möjlig vinst. Mot det kungl. förslaget i denna del har utskottet icke haft något att i sak erinra. Ifrågavarande lagändring har i Kungl. Maj:ts förslag icke inarbetats i lagförslaget om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916, utan fått formen av ett fristående lagförslag. Såsom av den kungl. propositionen inhämtas, har anledningen härtill varit, att man räknat med möjligheten att den i propositionen föreslagna lagstiftningen kunde promulgeras redan före mars månads utgång och att man för sådan händelse funnit sig böra anlita en form, som medgäve, att ifrågavarande lagändring trädde i kraft redan under nu gällande lags giltighetstid. Då emellertid nyssnämnda möjlighet numera icke, åtminstone icke i någon avsevärd mån, kan förväntas bliva förverkligad, har utskottet funnit det vara riktigast att samarbeta de båda lagförslagen till ett.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick bifallas, måtte för sin del antaga följande

Lag

om fortsatt tillämpning av lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 17 april 1916 angående vissa utfästelser rörande införsel och utförsel av varor m. m., vilken lag gäller till och med den 31 mars 1917, skall äga fortsatt tillämpning till och med den 15 maj 1917; dock skall från och med den 1 april 1917 2 § i lagen hava följande lydelse:

Handlar någon i strid mot av honom avgiven utfästelse, vartill tillstånd meddelats efter ty i 1 § sägs, straffes med böter från och med tio till och med tiotusen kronor eller fängelse från och med en månad till och med ett år. Samma lag vare, där någon, som genom utfästelse, varom här förmäles, förbundet sig att icke utföra vara till utlandet eller visst främmande land, gör försök att i strid mot utfästelsen utföra varan.

Har gärningsmannen eller annan, för vilkens räkning sådan åtgärd vidtagits, därav haft vinst, vare skyldig utgiva det belopp, vartill vinsten högst kan skattas; dock att denna påföljd icke ådömes den, som genom samma handling gjort sig förfallen till straff för olovlig varuutförsel eller försök därtill och, enligt vad därom är stadgat, förverkat varan eller dess värde.

Av Konungen jämlikt ovannämnda lag givet förordnande må ej äga tillämpning längre än till och med

den 15 maj 1917. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen sägs, skall vad där är stadgat fortfara att gälla även efter sist berörda dag.

Stockholm den 20 mars 1917.

På det sammansatta utskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Reservation

av herrar *Petersson* i Lidingö villastad, *Knut Larsson, von Sydow, Hammarström, Lyckholm, Forssman, Pettersson* i Bjälbo och *Lithander*, vilka anför:

»I syfte att inhämta upplysningar angående det sätt, varå den s. k. krigshandelslagen verkat under det år, varunder den varit gällande, har utskottet med vederbörligt medgivande fått höra personer, vilka inom statens handelskommission i detalj lett det genom lagen reglerade handelsutbytet med främmande länder eller i övrigt på grund av sin ställning inom handelskommissionen eller utrikesdepartementet haft tillfälle att erfara lagens verkningar i tillämpningen. Av deras uttalanden och upplysningar har framgått, att lagen i stort sett haft åsyftad verkan. Det system av utfästelser, avgivna av svenska importörer till utländska säljare och exportörer, som redan vid lagens tillkomst förefanns, har kunnat genom lagen regleras och underkastas effektiv statskontroll. Lagen har möjliggjort att avböja vissa alltför långt gående utfästelser, som ur allmän synpunkt måste betecknas som olämpliga eller farliga, och att förhindra en främmande kontroll över och inblick i svenskt näringsliv, som kunnat medföra betänkliga följder för framtiden. De enligt lagen legaliserade förbindelserna hava tillvunnit sig förtroende inom de främmande länder, vilkas befogade intresse de äro avsedda att tillgodose, och synas numera villigt godtagas av samma länders myndigheter. Att under dessa förhållanden låta krigshandelslagen förfalla och därigenom framkalla en fullständig omkastning av vår handelspolitik kan icke vara tillrådigt.

Det är allbekant att under senaste tid svårigheterna avsevärt ökats att genom införsel tillgodose landets behov av såväl livsmedel till människor och djur som ock råvaror och halvfabrikat till industrien. Detta är emellertid att tillskriva förhållanden, som ej hava med krigshandelslagen eller dess tillämpning att skaffa, och skulle säkerligen ej varit mindre, om ett annat handelspolitiskt system av oss tillämpats.

Inom utskottet har ej från något håll ifrågasatts, att lagen skulle utan vidare upphöra vid den i densamma utsatta terminen. Däremot har utskottet av skäl, som ligga vid sidan av lagens såväl sakliga innebörd som tillämpning, stannat vid att föreslå allenast en kortare tids förlängning eller till och med den 15 nästa maj. Emot en dylik kort tidsfrist föreligga dock enligt vår uppfattning tungt vägande sakliga skäl. Därigenom skapas en osäkerhet om förhållandenas gestaltning inom till och med kortare tid än som under nuvarande förhållanden ofta erfordras för avveckling av en ingången affär, något som otvivelaktigt måste verka synnerligen ofördelaktigt på näringslivet. Redan ingångna av främmande exportörer godtagna förbindelser förlora vid lagens upphörande sitt straffskydd och det synes ej oantagligt att på grund av dylika förbindelser uppgjorda, ej slutförda affärer kunna upprivas eller föranleda nya förhandlingar med därav följande, betänklig tidsutdräkt. Även för avslutande av nya affärer måste svårigheter möta, så snart de ej kunna beräknas bliva avvecklade inom den korta tidsfristen. Det lider därför enligt vårt förmenande intet tvivel att den av utskottet föreslagna tidsbegränsningen skulle ytterligare försvåra och betunga vår redan nu hårt belastade kommersiella samfärdsel.

På dessa grunder ha vi ej kunnat biträda utskottets förslag utan ansett, att utskottet bort hemställa om antagande av det i utskottets utlåtande förordade lagförslaget med den ändring att tidsbestämmelsen den 15 maj 1917 utbytes mot tidsbestämmelsen den 30 april 1918.